

**Marian Podstawka<sup>1</sup>**  
Akademia Bialska Nauk Stosowanych im. Jana Pawła II

**Weronika Dołęga-Kozierowska<sup>2</sup>**

## **ZATRUDNIENIE OBCOKRAJOWCÓW W POLSCE**

### **Wstęp**

W 2021 roku w całej Unii Europejskiej zatrudnionych było około 189,1 miliona osób w wieku 20-64 lata pochodzących z UE oraz około 8,6 miliona osób spoza Unii<sup>3</sup>. Według danych Polskiej Agencji do Spraw Przedsiębiorczości od kilku ostatnich lat również Polska bardzo otworzyła się na zagranicznych specjalistów<sup>4</sup>. W dużym stopniu przyczyniła się do tego wojna na Ukrainie. Zatrudnienie obcokrajowców będzie w przyszłości mieć ogromne znaczenie dla naszego kraju, ponieważ według prognoz, w 2050 roku ludność Polski zmniejszy się o około 10% i wynosić będzie około 35 milionów osób – spowoduje to znaczne ograniczenia rozwoju gospodarczego naszego kraju. Obecnie polski rynek pracy podobnie, jak inne europejskie państwa, wymaga od przedsiębiorców niezależnie od branży oraz wielkości uzupełniania kadry pracownikami zagranicznymi.

Współczesne krajowe rynki pracy w Polsce i w państwach Unii Europejskiej kurczą się. Ze względu na ujemne przyrosty naturalne. Mimo tego populacja Unii Europejskiej rośnie. 1 stycznia 2019 roku wynosiła blisko 514 mln. Osób i była o 1,1 mln. osób wyższa niż rok wcześniej. Oznacza to, że dodatni przyrost całkowity przy ujemnym przyroście naturalnym, został zrekompenzowany migracją. Jeśli chodzi o Polskę to w 2018 roku współczynnik urodzeń wynosił 10,3 promila (9,7 promila średnia w Unii Europejskiej). Natomiast współczynnik zgonów

---

<sup>1</sup> prof. dr hab., m.podstawka@dyd.akademiabialska.pl, ORCID: 0000-0002-3834-0743.

<sup>2</sup> weronikadk@gmail.com.

<sup>3</sup> Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

<sup>4</sup> Tamże.

osiągana wartość 10,9 promila (10,4 średnia w Unii Europejskiej) Oznacza to, że przyrost naturalny w Polsce był ujemny i wynosił – 0,6 promila co daje w wartościach bezwzględnych – 28 tys. osób. Wskaźnik ten został zneutralizowany przez migracje która w 2018 roku była dodatnia i wynosiła 22,1 tys. osób<sup>5</sup>. W ostatnim czasie w związku z wojną na Ukrainie obserwujemy nasilony napływ migrantów z tego kraju do Polski.

Trzeba zauważyć, że jest to migracja wymuszona wojną i prawdopodobnie znaczna część ludności ukraińskiej wróci do swego kraju po zakończeniu wojny. Jednakże pewna część migrantów z Ukrainy zostanie na stałe co przyczyni się do wzrostu populacji ludności w naszym kraju przy ujemnym przyroście naturalnym. Będzie to zjawisko pozytywne dla polskiego rynku pracy i polskiej gospodarki. Nasilające się w ostatnich latach procesy migracyjne wymagają sporego wysiłku finansowego, organizacyjnego i legislacyjnego ze strony Państwa przyjmującego. W ostatnim czasie tego rodzaju wysiłki podejmowane są w Polsce przez władze państwowe i samorządowe a przede wszystkim przez społeczeństwo i organizacje pozarządowe.

## Material i metodyka

Celem opracowania jest przedstawienie podstawowych zasad prawno-organizacyjnych dotyczących zatrudnienia obcokrajowców na terenie Polski. Dodatkowo ukazane zostaną, na podstawie badań ankietowych motywy dla których cudzoziemcy podejmują prace w Polsce<sup>6</sup>. W opracowaniu wykorzystano wyniki badań ankietowych przeprowadzonych przez W. Dołęgę-Kozierowską. Ankieta została udostępniona na wielu portalach społecznościowych oraz grupach przeznaczonych dla cudzoziemców. Warunkiem uczestnictwa w ankiecie było posiadanie obywatelstwa innego niż polskie, zatrudnienie w firmie posiadającej swoją siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz zamieszkanie na terenie naszego kraju. Otrzymano 100 ankiet od osób spełniających wymienione kryteria.

W opracowaniu sformułowano 3 hipotezy badawcze:

1. W strukturze zatrudnionych obcokrajowców w Polsce dominują mężczyźni.
2. Główną motywacją podjęcia pracy przez obcokrajowców w Polsce są większe możliwości zarobkowe niż w krajach ojczystych.
3. Pracujący obcokrajowcy w Polsce znajdują także zatrudnienie w sektorze usług bankowych i w IT.

<sup>5</sup> Tamże.

<sup>6</sup> W tym celu wykorzystano tu wyniki badań przeprowadzone przez W. Dołęgę -Kozierowską w pracy magisterskiej pt. „Prawno -organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce” Wydział Ekonomiczny SGGW, Warszawa, 2022

## Legislacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce

W Polsce obowiązuje akt prawny normujący kwestie podejmowania oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców – jest to ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy<sup>7</sup>. Dnia 1 stycznia 2018 roku w życie wprowadzona została ustawa z 20 lipca 2017 roku o zmianie powyższej ustawy oraz niektórych innych ustaw<sup>8</sup>. Głównym celem nowej ustawy było wdrożenie przez Parlament Europejski dyrektywy w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich na teren Polski w charakterze zatrudnienia sezonowego pracownika. Aktualnie mamy regulacje prawne dotyczące tak zwanej specustawy z 8 kwietnia 2022 roku, która dotyczy obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym wywołanym przez Rosję<sup>9</sup>. Szczegółowo te kwestie zostały omówione w publikacji pod redakcją J. Florczak pt. „Pobyt i zatrudnienie cudzoziemców w Polsce. Rozwiązania wynikające z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy”<sup>10</sup>. Zgodnie z przepisami noweli ustawy z 2017 roku, art. 87 ust. 1 mówi się, że za cudzoziemca uprawnionego do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uważa się osobę, która nie posiada obywatelstwa polskiego oraz która spełnia przesłanki tej ustawy. Za wykonywanie pracy przez cudzoziemca natomiast uważa się:

- zatrudnienie,
- wykonywanie pracy zarobkowej,
- pełnienie funkcji w zarządach osób prawnych, które uzyskały wpis do rejestru przedsiębiorców na podstawie przepisów w Krajowym Rejestrze Sądowym lub są spółkami kapitałowymi w organizacji,
- prowadzenie spraw spółki komandytowej lub komandytowo-akcyjnej przez komplementariusza,
- działanie w charakterze prokurenta.

Zgodnie z art. 87 ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy obcokrajowiec może legalnie pracować w Polsce, jeżeli:

- posiada status uchodźcy nadany w Polsce,
- udzielono mu ochrony uzupełniającej w Polsce,
- posiada zezwolenie na pobyt stały w Polsce,

<sup>7</sup> Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r.o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz. U.2004, nr 99, poz. 1001.

<sup>8</sup> Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie nadawania Krzyża Wschodniego, Dz. U. poz. 1533 z 2017 roku.

<sup>9</sup> Ustawa z dnia 8 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2022, poz. 830.

<sup>10</sup> Florczak, J. (2022). *Pobyt i zatrudnienie cudzoziemców w Polsce. Rozwiązania wynikające z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.

- posiada zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE w RP,
- posiada zgodę na pobyt ze względów humanitarnych,
- posiada zgodę na pobyt tolerowany w Rzeczypospolitej Polskiej,
- korzysta z ochrony czasowej w Polsce,
- posiada ważne zaświadczenie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- jest obywatelem Europejskiego Obszaru Gospodarczego nienależącego do Unii Europejskiej (Islandia, Norwegia, Liechtenstein).

Od 2015 r w sprawie powierzenia pracy cudzoziemcom na terenie Rzeczypospolitej Polskiej istnieją sytuacje, w których dopuszcza się taką możliwość bez uzyskiwania dodatkowych zezwoleń na pracę<sup>11</sup>. Taką możliwość mają między innymi osoby prowadzące szkolenia, biorące udział w zawodowych stażach, pełniące funkcje doradcze lub posiadający specjalistyczne kwalifikacje i umiejętności w programach realizowanych ze strony Unii Europejskiej<sup>12</sup>. W tej grupie obcokrajowców są też nauczyciele języków obcych, którzy pełnią swoje obowiązki w przedszkolach, szkołach, placówkach, ośrodkach, zakładach kształcenia nauczycieli, czy też Hufcach Pracy<sup>13</sup>. Członkowie sił zbrojnych oraz personel cywilny wykonujący swoje zadania w międzynarodowych strukturach wojskowych na terenie Polski, korespondenci zagraniczni środków masowego przekazu, którym została przyznana akredytacja ministra do spraw zagranicznych w zakresie działalności dziennikarskiej nie są zobligowani do ubiegania się o dodatkowe zezwolenia. Z tego obowiązku zwolnieni są również artyści lub grupy artystyczne wykonujące swoje pokazy do 30 dni w roku kalendarzowym, czy też sportowcy, którzy wykonują swoją pracę dla danego podmiotu, którego siedziba znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

## **Procedury i oświadczenia wymagane przy zatrudnianiu obcokrajowców**

Pracodawca, który planuje zatrudnić w swojej firmie cudzoziemca na początku musi zaaplikować o zezwolenie na pracę dla takiej osoby na podstawie zatrudnienia w swojej firmie. Przy wyrabianiu takich zezwoleń niezbędny jest test rynku pracy. Test rynku pracy jest to informacja dla starosty na temat posiadanych możliwości przedsiębiorcy, który chce powierzyć wykonywanie pracy

<sup>11</sup> Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, 2015

<sup>12</sup> Rydzewska, M., Wielba, J. (2022). *Zatrudnienie cudzoziemców. Aspekty prawne, pracownicze i podatkowe*. Warszawa: Wolters Kluwers, s. 93, 94.

<sup>13</sup> Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej..., dz. cyt.

.....

cudzoziemcowi w oparciu o rejestr bezrobotnych i poszukujących pracy<sup>14</sup>. W takim przypadku pracodawca musi zgłosić ofertę pracy na stanowisko, na które chce zatrudnić cudzoziemca do powiatowego urzędu pracy. Cudzoziemiec ma szansę na uzyskanie takiego zatrudnienia w momencie, kiedy urząd, do którego pracodawca zgłosił chęć zatrudnienia takiej osoby przeprowadzi sprawdzenie baz oraz rejestrów osób poszukujących pracy lub bezrobotnych i stwierdzi, iż obecnie nie posiada osoby odpowiadającej oczekiwaniom pracodawcy. Pierwszeństwo na polskim rynku pracy mają obywatele, uchodźcy posiadający zezwolenie na pobyt stały. Jeśli Urząd Pracy nie posiada zarejestrowanych osób, którzy mogliby przystąpić do procesu rekrutacyjnego na zgłoszone stanowisko starosta wydaje pozwolenie na zatrudnienie w przeciągu maksymalnie czternastu dni od dnia złożenia oferty w urzędzie. Zezwolenie to pracodawca powinien złożyć do PUB wraz z wnioskiem zezwolenia na pracę danego cudzoziemca. Według ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 88c) istnieją również wyjątki, w których wojewoda może wydać zezwolenie na pracę bez konieczności przeprowadzania testu rynku, a może on dotyczyć:

1. cudzoziemców, którzy zostali upoważnieni do reprezentowania danego przedsiębiorcy zagranicznego w jego oddziale na terytorium Polski,
2. obywatela państwa, które graniczy z Polską lub z którym RP współpracuje w zakresie migracji zarobkowych, wykonując pracę opiekuna lub pomocy domowej,
3. obywatela państwa graniczącego z Rzeczpospolitą Polską, który w okresie bezpośrednio poprzedzającym złożenie wniosku o wydanie zezwolenia o pracę był zatrudniony przez okres nie krótszy niż okres 3 miesiące u tego samego pracodawcy na tym samym stanowisku
4. cudzoziemca, który jest trenerem sportowym lub sportowcem i wykonuje pracę na rzecz klubów sportowych,
5. lekarza lub dentysty, który odbywa szkolenie lub realizuje program specjalizacji,
6. zawodów takich jak: zbrojarz, cieśla, tynkarz, spawacz,
7. sytuacji, kiedy cudzoziemiec ukończył w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku studia na uczelni mającej swoją placówkę na terytorium Polski, terytorium EOG lub konfederacji Szwajcarskiej,
8. obywatela, który przez 3 lata poprzedzające złożenie wniosku przebywał legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
9. kiedy praca jest tylko i wyłącznie sezonowa.

---

<sup>14</sup> Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej..., dz. cyt.

## Praca sezonowa

Wprowadzenie zezwolenia na pracę sezonową miało miejsce na początku 2018 roku. Według dyrektywy wydanej przez PE 2014/36/UE pracownikiem sezonowym jest obywatel państwa trzeciego, którego miejsce stałego zamieszkania znajduje się w państwie trzecim natomiast na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przebywa tymczasowo w celu wykonywania prac sezonowych na podstawie jednej lub kilku umów o pracę zawartych na określony czas pomiędzy obywatelem innego państwa a pracodawcą posiadającym siedzibę swojej firmy w Polsce. Rytm pracy sezonowej występuje najczęściej w sektorze rolnictwa, ogrodnictwa lub turystyki. Pracownikiem sezonowym może być obywatel każdego kraju pod warunkiem, że uzyskał on wizę wydaną w celu wykonywania pracy sezonowej oraz uzyskał pozwolenie na pracę sezonową. Praca sezonowa staje się w pełni legalna w momencie uzyskania zaświadczenia o wpisie wniosku do ewidencji wniosków w sprawie pracy od dnia, w który podmiot powierzający przedstawił kopię ważnych dokumentów pobytowych uprawniających do legalnego przebywania wraz z adresem zamieszkania cudzoziemca podczas pobytu na terenie Polski<sup>15</sup>.

Rodzaje prac objętych pracą sezonową:

1. Uprawy rolne:
  - Uprawa zbóż, roślin strączkowych, oleistych na nasiona,
  - Uprawa warzyw,
  - Uprawa tytoniu,
  - Uprawa roślin włóknistych,
  - Uprawy szklarniowe,
2. Uprawa roślin wieloletnich:
  - Uprawa winogron,
  - Drzewa i krzewy owocowe i orzechy,
  - Uprawa przypraw i roślin aromatycznych,
3. Chów i hodowla zwierząt:
  - Chów i hodowla bydła mlecznego,
  - Chów i hodowla bydła i bawołów,
  - Chów i hodowla koni i pozostałych koniowatych,
  - Chów i hodowla kóz i owiec,
4. Działalność usługowa – rolnictwo:
  - Działalność wspomagająca chów zwierząt gospodarskich,
  - Działalność przy i po zbiorach,

<sup>15</sup> Podgórska-Rakiel, E., Szypniewski, M. (2018). *Zatrudnienie w Polsce cudzoziemców spoza UE*. Warszawa: Wolters Kluwer, s. 41.

- Obróbka nasion,
5. Działalność usługowo-gastronomiczna:
- Obiekty noclegowo turystyczne,
  - Pola kempingowe i namiotowe,
  - Restauracje,
  - Ruchome placówki gastronomiczne.

Zezwolenie na pracę sezonową może być wydane tylko i wyłącznie na wniosek pracodawcy, który prowadzi swoją działalność na terenie kraju w zakresie wyżej wymienionych obszarów<sup>16</sup>. Tego typu zezwolenie wydawane jest przez starostę, w imieniu którego działa odpowiedni Powiatowy Urząd Pracy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę pracodawcy<sup>17</sup>. Aby zezwolenie zostało pomyślnie przeprocesowane muszą zostać spełnione warunki takie że wysokość wynagrodzenia cudzoziemca nie powinna być niższa od płacy minimalnej, ani też od pensji pracowników wykonujących pracę na tym samym stanowisku. Do wniosku należy dołączyć oświadczenie o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych poparte adnotacjami z rejestru osób poszukujących pracy oraz bezrobotnych. Powiatowy Urząd Pracy musi otrzymać kopię dokumentu pobytowego cudzoziemca oraz informację o zakwaterowaniu pracownika na terytorium Polski w trakcie trwania pracy sezonowej. Warto podkreślić przy tym, że maksymalny okres zezwolenia na pracę sezonową wynosi 9 miesięcy.

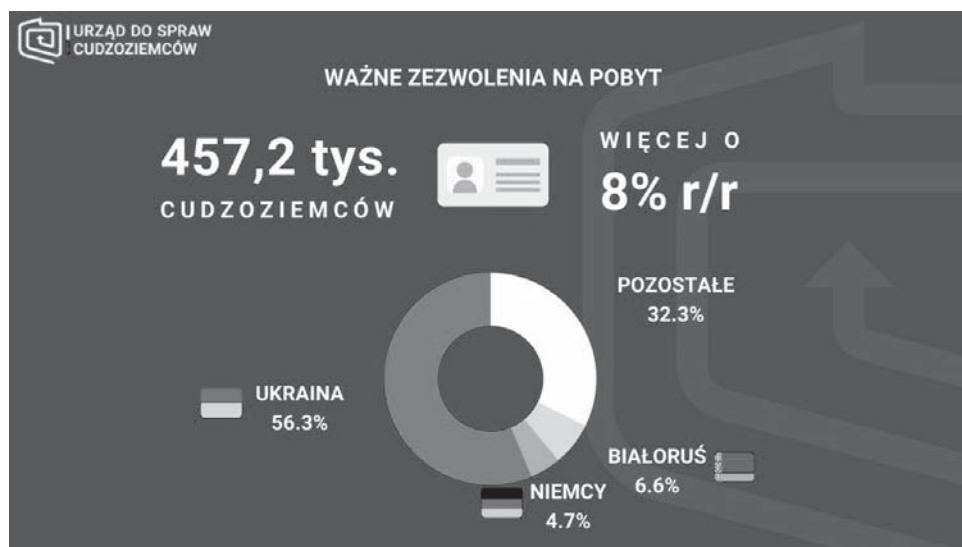
Tym samym hipoteza pierwsza została zweryfikowana pozytywnie.

## Poziom i struktura przestrzenna zatrudnienia obcokrajowców w Polsce

Według danych Urzędu ds. Cudzoziemców z dnia 2 sierpnia 2022 roku ważne zezwolenie na pobyt stały, co wiąże się z legalnym wykonywaniem pracy, posiadało 457 tysięcy cudzoziemców. Wśród nich największy udział stanowią osoby z Ukrainy (56,3%). Stosowne informacje zawiera Rysunek 1.

<sup>16</sup> Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie wydawania zezwolenia na pracę cudzoziemcom oraz wpisu oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczenia – Dz. U. poz. 1065, 1292, 1321, 1428, 1543 z 2017 roku

<sup>17</sup> Podgórska-Rakiel E., Szypniewski M. (2018). *Zatrudnienie...*, dz. cyt., s. 25.



**Rysunek 1.** Ważne zezwolenia na pobyt stały w Polsce

Źródło: Urząd do spraw cudzoziemców; <https://www.gov.pl/web/udsc/cudzoziemcy-w-polsce-po-2020-r> (dostęp z dnia 02.08.2022).

Jeśli chodzi o strukturę przestrzenną zatrudnionych obcokrajowców mających pobyt legalny w Polsce, to najwięcej z nich znajduje się w województwie mazowieckim, a następnie w województwie wielkopolskim, małopolskim, łódzkim i śląskim. Stosowne informacje przedstawia Tabela 1.

**Tabela 1.** Legalne zatrudnienie cudzoziemców według województw w latach 2015-2020

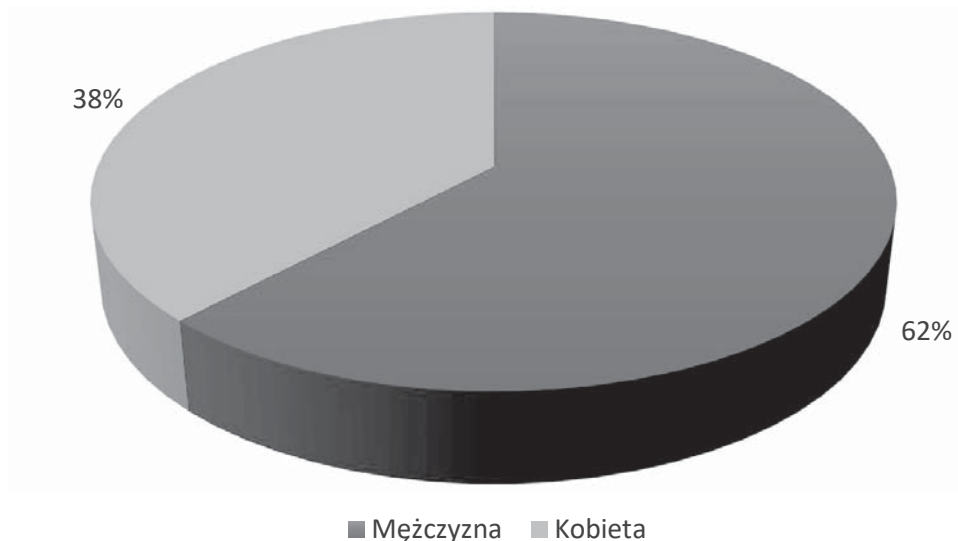
Województwa	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dolnośląskie	3388	10880	12284	19158	23907	22069
Kujawsko-pomorskie	3347	4998	6504	25682	37976	29206
Lubelskie	1615	2782	5254	8043	12981	15684
Lubuskie	2666	3581	7452	10748	16395	13823
Łódzkie	1305	3577	19345	32423	41993	41428
Małopolskie	6291	15138	22162	27534	37389	39386
Mazowieckie	32502	48126	75271	79670	86348	68228
Opolskie	1218	2794	5798	9584	11578	11353
Podkarpackie	936	1754	3730	5378	8551	6656
Podlaskie	643	1011	2898	5378	9796	12481
Pomorskie	4133	7889	12480	20929	30409	23431
Śląskie	2003	7175	23160	21924	39077	34469
Świętokrzyskie	603	1765	3252	4177	6166	4759
Warmińsko-mazurskie	506	1483	5228	6936	10504	6674
Wielkopolskie	3608	10231	21036	36464	49069	50330
Zachodniopomorskie	1022	4210	9772	14779	22599	26519

Źródło: Dane GUS, Bydgoszcz, 2021.

Najmniejsza liczba cudzoziemców, którzy wykonują swoją pracę w sposób legalny występuje w województwie świętokrzyskim, podkarpackim oraz warmińsko-mazurskim. Prawdopodobnie są to te jednostki administracyjne naszego kraju, które oferują cudzoziemcom najmniejsze możliwości zatrudnienia, rozwoju oraz zadowalających płac.

### Motywy podejmowania pracy w Polsce przez obcokrajowców w świetle badań ankietowych

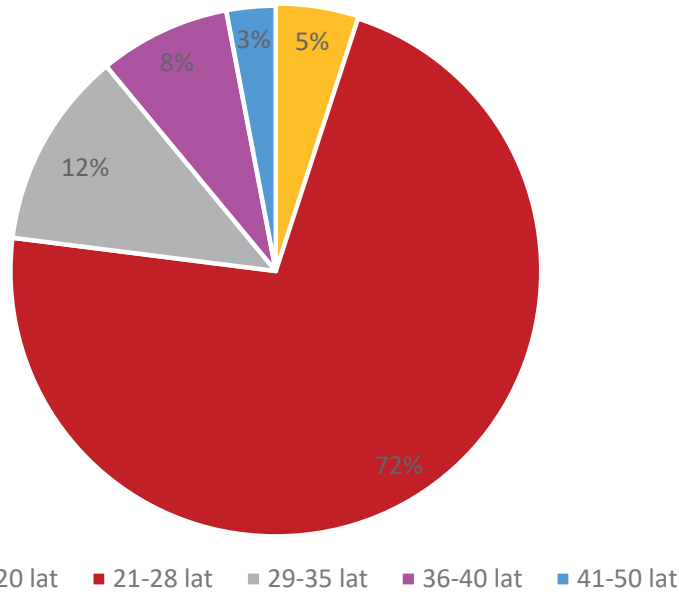
W badaniu udział wzięło 100 osób wybranych losowo. Ankieta została udostępniona na wielu portalach społecznościowych oraz grupach przeznaczonych dla cudzoziemców. Warunkiem wzięcia udziału w badaniu ankietowym było posiadanie obywatelstwa innego niż polskie oraz posiadanie pracy w firmie, która ma swoją siedzibę na terenie Rzeczypospolitej. Dodatkowo osoba ankietowana musiała legitymować się miejscem zamieszkania na terenie Polski. Na Wykresie 1 przedstawiono strukturę płci respondentów. Wśród nich przeważali zdecydowanie mężczyźni – 62%. Udział kobiet wynosił zaś 38%. Tak więc pozytywnie została zweryfikowana hipoteza 1.



**Wykres 1.** Płeć respondentów

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

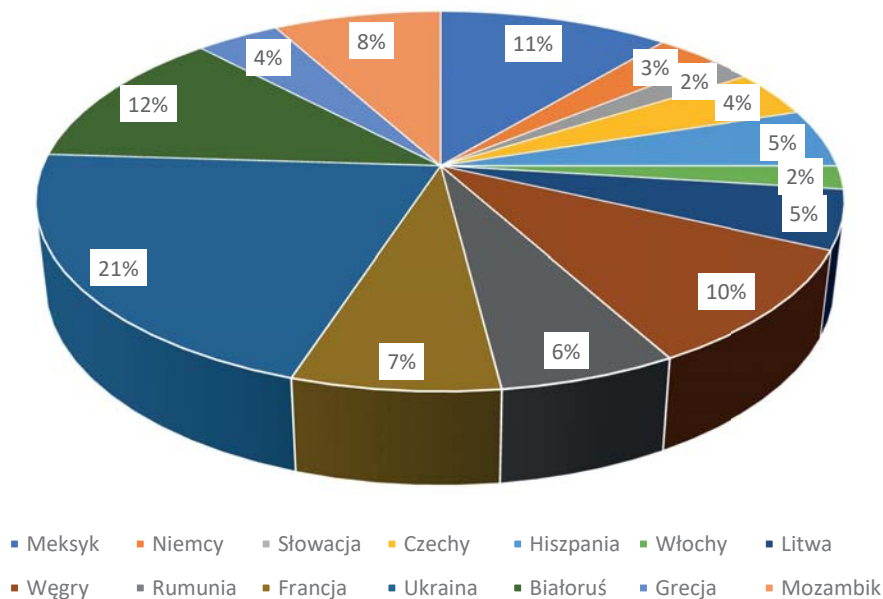
Na Wykresie 2 przedstawiono wiek badanych osób. Największy udział (72%) pracujących w Polsce obcokrajowców znajduje się w wieku pomiędzy 21 a 28 rokiem życia, a zatem są to ludzie młodzi. Starsze kategorie wiekowe zajmują niewielkie odsetki w strukturze wiekowej.



**Wykres 2.** Wiek respondentów

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

Na Wykresie 3 ukazano kraje pochodzenia pracujących w Polsce.

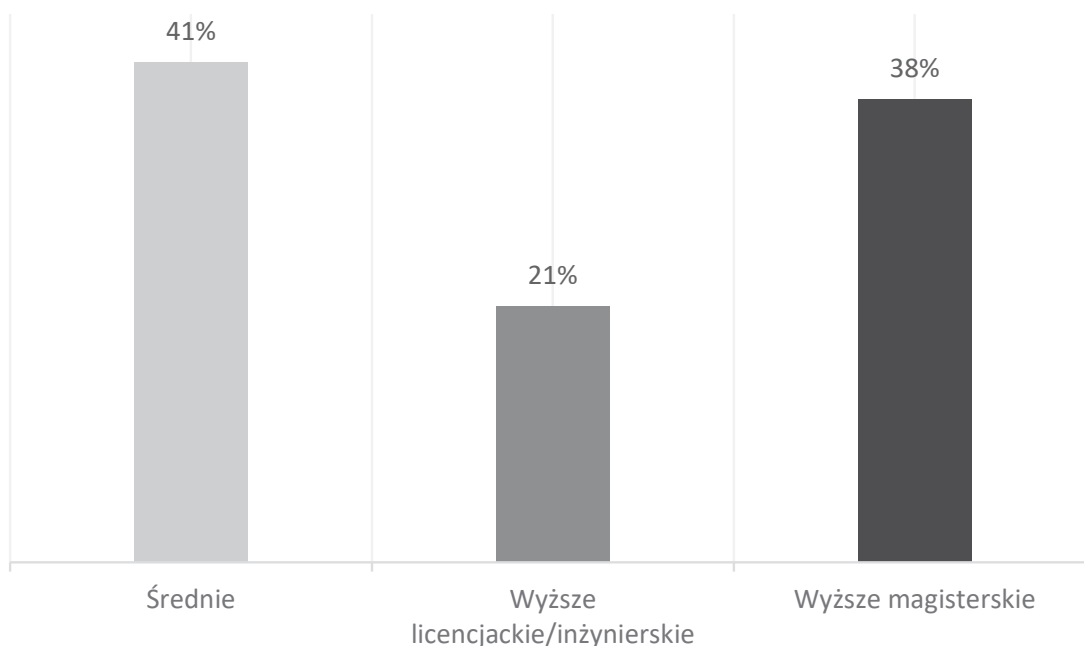


**Rysunek 3.** Narodowość respondentów

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

Największą grupę zatrudnionych legalnie obcokrajowców w Polsce stanowią Ukraińcy i Białorusini. Ich udziały w strukturze zatrudnienia cudzoziemców wynoszą odpowiednio 21% oraz 12%. Z przeprowadzonych badań wynika, iż w Polsce pracują obywatele 14 państw. Wśród nich są także destynacje pozaeuropejskie.

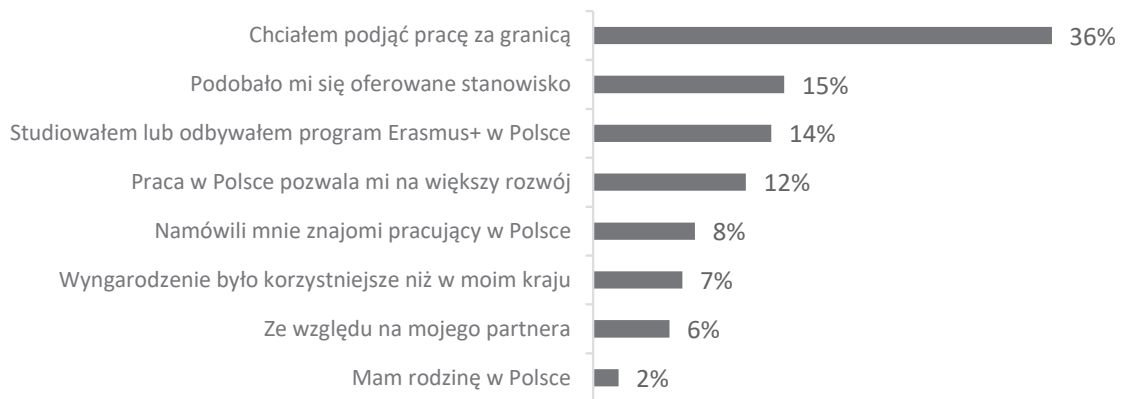
Jeżeli mowa o kwalifikacjach osób z zagranicy pracujących w Polsce, to najwięcej z nich ma wykształcenie średnie – 41%. 38% posiada natomiast wykształcenie wyższe, a 21% - licencjackie. Z badań ankietowych wynika, że pracujący obcokrajowcy w Polsce to osoby dobrze wykształcone, o czym informuje wykres nr 4.



**Wykres 4.** Wykształcenie respondentów

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

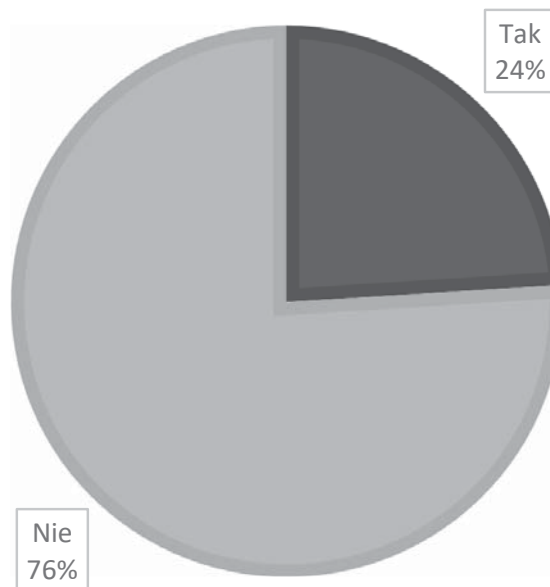
Na Wykresie 5 przedstawiono motywy podjęcia przez obcokrajowców pracy w Polsce. Z informacji na nim zawartych wynika, że największym motywatorem podjęcia tych decyzji była chęć podjęcia pracy za granicą – 36%. Zaledwie 7% wskazało, że powodem rozpoczęcia pracy w Polsce było wyższe wynagrodzenie. Oznacza to, że hipoteza 2 została zweryfikowana negatywnie.



**Wykres 5.** Motywy podjęcia pracy w Polsce przez respondentów

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

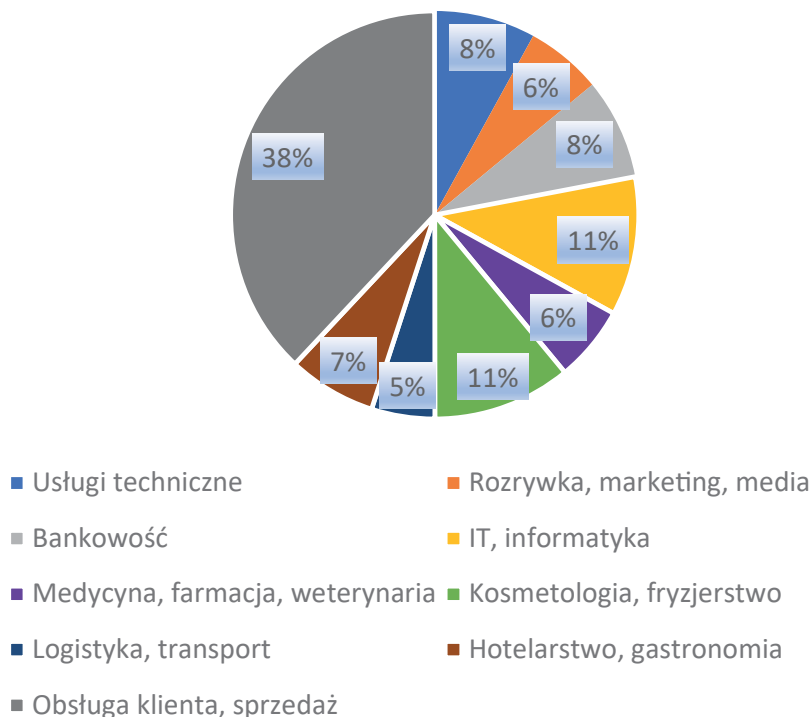
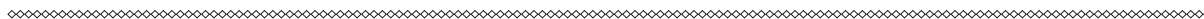
W przeprowadzonych badaniach zapytano obcokrajowców o trudności w podejmowaniu pracy w Polsce. Okazuje się, że respondenci w większości (76 %) nie spotkali się z tego rodzaju problemami.



**Wykres 6.** Opinia respondentów na temat trudności podjęcia pracy w Polsce

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

Istotną kwestią w badaniach była informacja dotycząca branż, w których znajdują zatrudnienie pracownicy z zagranicy. Stosowne informacje zawiera Wykres 7.

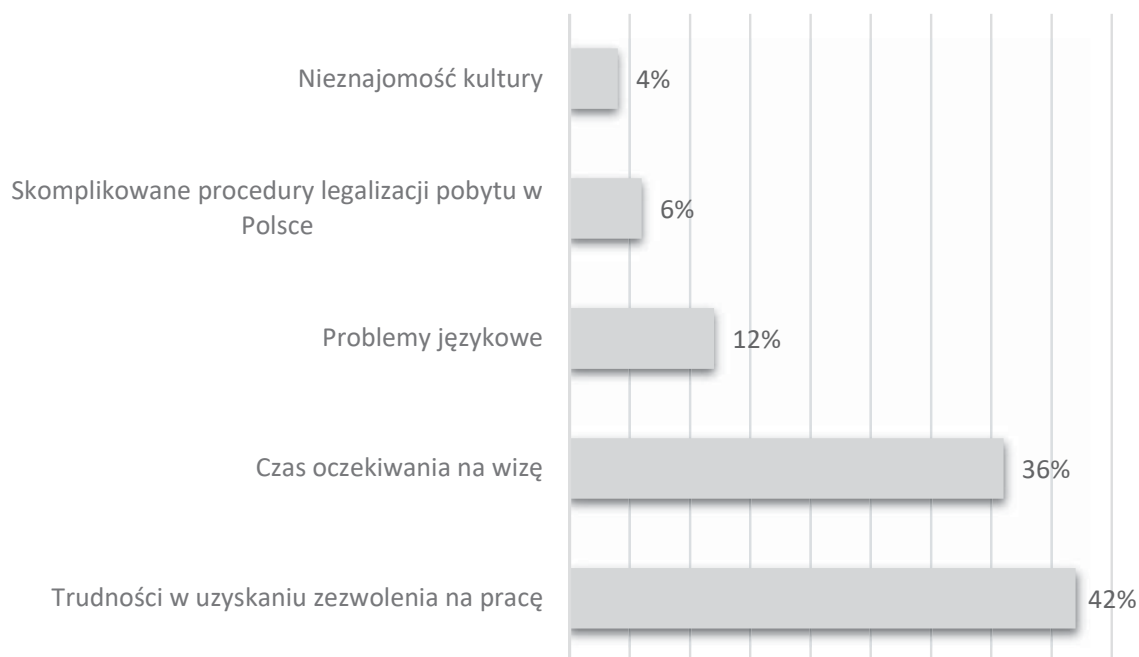


**Wykres 7.** Rodzaje branż, w których znajdują zatrudnienie respondenci

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

Z informacji na Wykresie 7 wynika, że najczęściej cudzoziemców znajduje zatrudnienie w usługach – 46%, to jest w usługach technicznych (8%) i w obsłudze klienta (38%). Na podkreślenie zasługuje także fakt, że obcokrajowcy znajdują zatrudnienie w bankowości i IT. W tych branżach pracuje odpowiednio 8% i 11% cudzoziemców. Wobec tego pozytywnie zweryfikowano hipotezę trzecią.

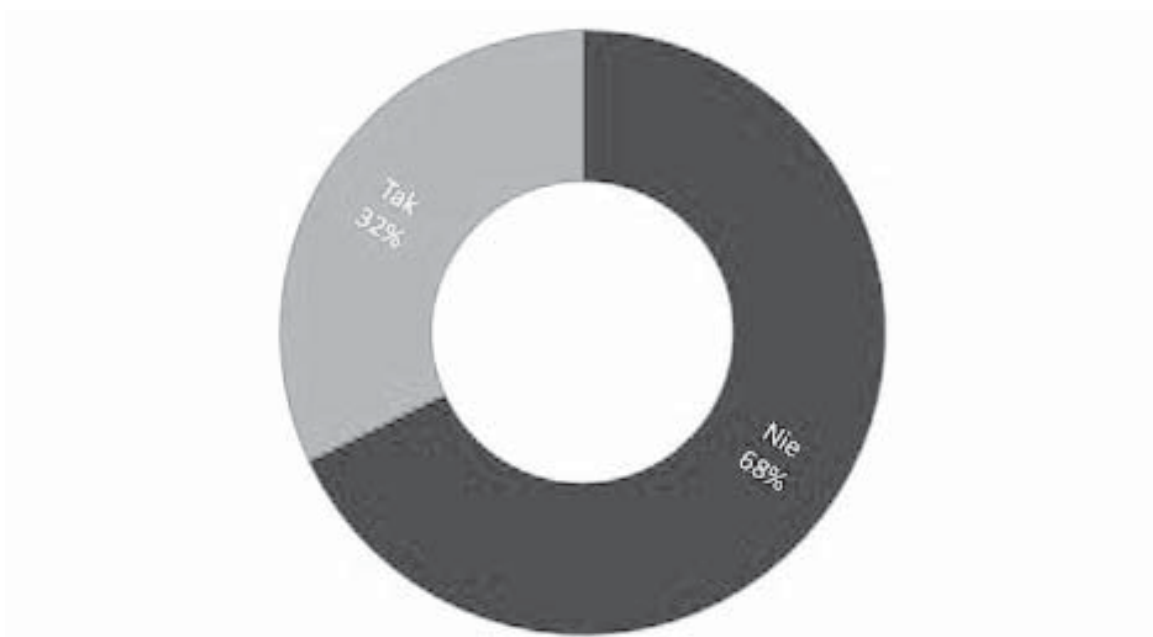
Na następnym wykresie przedstawione zostały czynniki, które utrudniają rozpoczęcie pracy przez obcokrajowców w Polsce. Z informacji zawartych na Wykresie 8 wynika, że do tych czynników należą głównie trudności związane z otrzymaniem pozwolenia na pracę (42%) i czas oczekiwania na otrzymanie wizy (36%).



**Wykres 8.** Czynniki utrudniające respondentom podejmowanie pracy w Polsce

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

Na zakończenie badań respondenci zostali zapytani o koszty życia w Polsce. Stosowne informacje przedstawia Wykres 9.



**Wykres 9.** Ocena wysokości kosztów życia w Polsce przez respondentów

Źródło: Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.

Zdecydowana większość respondentów (68%) uważa, że koszty życia w Polsce nie są wysokie, co może stanowić powód, iż cudzoziemcy będą planować zwiążanie się z naszym krajem na dłużej.

## Podsumowanie

Współczesne krajowe rynki pracy w państwach Unii Europejskiej kurczą się. Jest to efekt ujemnych przyrostów naturalnych w krajach członkowskich. Mimo tego populacja ludności UE rośnie. Jest to w dużym stopniu uwarunkowane procesami migracyjnymi. Powszechnym zjawiskiem jest bowiem napływ ludności do państw unijnych z krajów, które nie są członkami Unii Europejskiej. Jeśli chodzi o Polskę, to w ostatnim czasie – szczególnie wskutek wojny na Ukrainie – obserwujemy nasilony napływ migrantów. Najwięcej cudzoziemców w Polsce znajduje zatrudnienie w województwach: mazowieckim, wielkopolskim, małopolskim, łódzkim i śląskim. Jeśli zaś chodzi o motywy podejmowania pracy w Polsce przez cudzoziemców, to najpopularniejszym motywem była chęć podjęcia pracy za granicą. W naszym kraju najwięcej obcokrajowców znajduje zatrudnienie w usługach – głównie w pracy polegającej na sprzedaży bądź obsłudze klienta. Na podkreślenie zasługuje także fakt, że cudzoziemcy znajdują także zatrudnienie w bankowości i IT, co świadczy również o napływie osób z zagranicy o dużych kwalifikacjach zawodowych. Niemalże 60% cudzoziemców pracujących w Polsce posiada wykształcenie wyższe.

## Piśmiennictwo:

1. Florczak, J. (2022). *Pobyt i zatrudnienie cudzoziemców w Polsce. Rozwiązania wynikające z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
2. Podgórska-Rakiel, E., Szypniewski, M. (2018). *Zatrudnienie w Polsce cudzoziemców spoza UE*. Warszawa: Wolters Kluwer.
3. Praca magisterska W. Dołęgi-Kozierowskiej, „Prawno-organizacyjne uwarunkowania zatrudnienia obcokrajowców w Polsce”, Wydział Nauk Ekonomicznych SGGW, Warszawa, 2022.
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę, 2015.
5. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z roku 2015 w sprawie powierzenia pracy cudzoziemcom na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.
6. Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie wydawania zezwolenia na pracę cudzoziemcom oraz wpisu oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczenia – Dz. U. poz. 1065, 1292, 1321, 1428, 1543 z 2017 roku.

7. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie nadawania Krzyża Wschodniego, Dz. U. poz. 1533 z 2017 roku.
8. Rydzewska M., Wielba J., 2022, *Zatrudnienie cudzoziemców. Aspekty prawne, pracownicze i podatkowe*, 2022, Wolters Kluwer.
9. Urząd do spraw cudzoziemców, <https://www.gov.pl/web/udsc/cudzoziemcy-w-polsce-po-2020-r>, (dostęp z dnia 02.08.2022).
10. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz. U.2004, nr 99, poz. 1001.
11. Ustawa z dnia 8 kwietnia 2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2022, poz. 830.

## Streszczenie

Ze względu na ujemne przyrosty naturalne, współczesne rynki pracy w Polsce i w państwach Unii Europejskiej kurczą się ze względu na ujemne przyrosty naturalne. Mimo tego populacja Unii Europejskiej rośnie, co jest spowodowane procesami migracyjnymi. Te same procesy obserwujemy na rynku pracy w Polsce. W ostatnim czasie, w związku z wojną na Ukrainie, następuje wzmożony napływ migrantów do Polski. Trzeba zauważyć, że jest to migracja wymuszona wojną i prawdopodobnie znaczna część ludności ukraińskiej wróci do swojej ojczyzny po zakończeniu konfliktu zbrojnego. Pewna część, jednakże, zostanie na stałe w Polsce, co przyczyni się do wzrostu populacji w naszym kraju, w którym obserwujemy ujemny przyrost naturalny. Będzie to zjawisko pozytywne dla polskiego rynku pracy i polskiej gospodarki. Nasilające się w ostatnich latach procesy migracyjne wymagają znacznego wysiłku finansowego, organizacyjnego i legislacyjnego ze strony państwa przyjmującego. Tego rodzaju wysiłki podejmowane są w Polsce zarówno przez władze państwowe, jak i samorządowe, a przede wszystkim przez społeczeństwo i organizacje pozarządowe. Celem opracowania było przedstawienie podstawowych zasad prawno-organizacyjnych zatrudnienia obcokrajowców na terenie Polski. Dodatkowo ukazano na podstawie badań ankietowych motywy, decydujące o tym że cudzoziemcy poszukują pracy w Polsce. Podjęcie pracy przez obcokrajowców w Polsce związane jest ze skomplikowanymi procedurami prawnymi, jak i organizacyjnymi. Największą motywacją dla obcokrajowców, jeżeli chodzi o podjęcie pracy w Polsce, są większe możliwości rozwojowe i zarobkowe niż w krajach ojczystych. Obcokrajowcy oceniają, iż koszty życia w Polsce nie są wysokie. Najwięcej obcokrajowców znajduje zatrudnienie w handlu i usługach. Wśród obcokrajowców podejmujących pracę w Polsce, większość z nich posiada wykształcenie wyższe (59%).

**Słowa kluczowe:** zatrudnienie, cudzoziemcy, praca sezonowa, motywy, podejmowanie pracy